

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83101,Kosinski-Julian.html>
2022-10-06, 11:36

Kosiński Julian

KOSIŃSKI Julian (28 XI 1833, Iwoniszki, pow. rosieński, Litwa – 24 III 1914, Warszawa), lekarz, chirurg, jeden z pionierów urologii polskiej. Pochodził z rodziny ziemiańskiej; syn Franciszka i Barbary z domu Nożalskiej.

Uczęszczał do gimnazjum w Kiejdanach. W 1853 wstąpił do Akad. Wojskowo-Lekarskiej w Petersburgu. Uzyskawszy stypendium rządowe, w 1858 zdobył z wyróżnieniem (srebrnym medalem) dyplom lekarza. Służył jako lekarz wojskowy w batalionie narewskim, wówczas stacjonującym w Warszawie. Z tej jednostki na pocz. 1859 oddelegowano go do wojskowego Szpitala Ujazdowskiego, gdzie otrzymał stanowisko młodszego asystenta, równoznaczne z przyznaniem tzw. młodszej ordynatury. Latem tego roku zdał egzamin przed Radą Lekarską Królestwa Polskiego, która przyznała mu stopień doktora medycyny. Zezwolono mu też na podjęcie dodatkowej pracy w Katedrze Anatomii Opisowej Akad. Medyko-Chirurgicznej, którą kierował wówczas L. M. Hirszfeld. W 1862 K. otrzymał stanowisko prosektora w tej katedrze. W 1865 komendant Szpitala Ujazdowskiego nakazał mu prowadzenie wykładów z zakresu anatomii topograficznej i chirurgii operacyjnej dla lekarzy wojskowych.

W 1866 K., dzięki uzyskanemu stypendium, mógł odbyć 3-letnią podróż naukową za granicę. Odwiedził wówczas kliniki chirurgiczne i zakłady anatomii w Berlinie, Paryżu, Londynie, Edynburgu, Heidelbergu, Pradze i Wiedniu. Podczas pobytu w Berlinie pogłębiał wiedzę w zakładzie anatomii patologicznej prowadzonym przez wielkiego R. Virchowa. Również pobyt w brytyjskich klinikach chirurgicznych wywarł na K. duży wpływ, zwłaszcza w zakresie zasad organizacji i metodyki zabiegowej. Sumienność w pracy, duża zręczność w polu operacyjnym, wreszcie dorobek naukowy czyniły z K. naturalnego kandydata na stanowisko profesora chirurgii w Szkole Głównej Warszawskiej. W I 1869 otrzymał profesurę

nadzwyczajną wraz z Katedrą Chirurgii Operacyjnej. Latem tego roku w miejsce rozwiązanej Szkoły Głównej Warszawskiej powołano do życia Cesarski Uniw. Warszawski, gdzie K. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego Kliniki Chirurgii w Szpitalu Dzieciątka Jezus. Zbiegło się to z jego rezygnacją ze stanowiska ordynatora w Szpitalu Ujazdowskim, z którym przez wiele lat był związany. W 1877 otrzymał profesurę zwyczajną, a w 1878 objął Klinikę Chirurgiczną Wydziałową w Szpitalu św. Ducha, którą kierował do 1899. W 1877 został też mianowany naczelnym lekarzem nowo otwartego szpitala Rosyjskiego Czerwonego Krzyża, który mieścił się w pałacu Brühla. Szpital ten przyjmował rannych żołnierzy z wojny rosyjsko-tureckiej 1877–78. W 1899 K. z powodów osobistych złożył rezygnację ze wszystkich pełnionych funkcji, w tym kierownictwa kliniki. Powodem był proces wytoczony mu o nieumyślne spowodowanie śmierci pacjentki na skutek pozostawienia w jamie brzusznej narzędzi chirurgicznych po operacji usunięcia torbieli jajnika. K. operował wówczas w prywatnej klinice doktora I. Solmana, który mu podczas zabiegu asystował. Sąd po parodniowej rozprawie uniewinnił lekarzy. K. już jednak do nauczania akademickiego nie powrócił.

K. słusznie uchodził za jednego z najnowocześniejszych chirurgów polskich XIX w. Potwierdzeniem jego talentów chirurgicznych było nadanie mu w 1900 członkostwa honorowego przez brytyjskie The Royal College of Surgeons. Wychodził z rosyjskiej (a konkretnie petersburskiej) szkoły, w której przy nauczaniu kładziono nacisk na chirurgię topograficzną, z dużą liczbą ćwiczeń na zwłokach. K. jako drugi w Polsce, po piotrkowskim lekarzu M. Wygrzywalskim, zwrócił uwagę na znaczenie tzw. opatrunku listerowskiego w trakcie zabiegów operacyjnych. W pracy *Skuteczność opatrunku ran i wrzodów kwasem karbolowym*, opublikowanej na łamach „Pamiętnika Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego” w 1868, dokładnie opisał sposób zastosowania kwasu karbolowego, sublimatu oraz jodoformu jako środków antyseptycznych. Dzięki temu zasady listerowskie przyjęły się na stałe w chirurgii polskiej. Jako pierwszy we wsch. Europie wykonał w 1884 zabieg całkowitego usunięcia nerki (nefrektomii). Pierwszy na

ziemiach polskich wykonał i opisał operację usunięcia śledziony, czyli spenektomii (1896). Z osobą K. należy też wiązać zabieg nacięcia przełyku w górnej jego części w celu wydobycia tkwiącego tam ciała obcego, co zostało przedstawione w doniesieniu *Cięcie przełyka* (1897). Była to pierwsza taka operacja na ziemiach polskich. Również jako jeden z pionierów wykonał operację plastyki przetoki podniebieno-nosowej. W 1898 jako pierwszy na ziemiach polskich usunął guz mózgu posadowiony w okolicy bruzdy Rolanda. Miał także bardzo dobre rezultaty w operacjach plastycznych, a jego „koronną” operacją stała się laparotomia (do 1894 wykonał w sumie 413 takich zabiegów).

Pod względem precyzji i kunsztu wykonywanych operacji był porównywany z największymi chirurgami tamtej doby. Jednak powszechnie znana była jego niechęć do dawania szansy samodzielnego wykonania zabiegu swoim asystentom, którym pozostawało baczne przyglądanie się temu, jak operuje profesor. K. nie miał bowiem przekonania co do faktycznych możliwości swoich uczniów, których miał liczne grono. Byli wśród nich m.in. W. Horodyński, F. Jawdyński, L. Kryński.

W 1896 K. został wybrany na wiceprezesa warszawskiego Tow. Doraźnej Pomocy Lekarskiej, czyli dobrze funkcjonującego pogotowia ratunkowego. Był też prezesem Warszawskiego Tow. Higienicznego. Był kolejno członkiem, wiceprezesem, prezesem i członkiem honorowym Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego. Właśnie dzięki jego staraniom doszło do powstania Inst. Higieny Dziecięcej im. barona Lenvala i Ogrodów im. W.E. Rau’a. K. należał do współzałożycieli TNW. Został zapamiętany jako współtwórca Tow. Akcyjnego „Kolonii Zdrowotna dla Dzieci Słabowitych” w Brzegach k. Otwocka.

BUP, cz. 6; PSB (S. Sokół); Śródka.

Album chirurgów polskich, Wrocław 1990, s. 130–131;
„Gazeta Lekarska” 1899; R.W. Gryglewski: *Julian Kosiński (1833–1914)*, [w:] *Złota księga medycyny warszawskiej*, red.

M. Krawczyk, Warszawa 2009, s. 199-203; A. Kierzek: *Julian Kosiński (1833-1914) – chirurg szczególnie zasłużony dla rozwoju otolaryngologii. Jego dokonania w leczeniu chorób krtani*, „Otolaryngologia Polska” 2008, t. 62; „Medycyna” 1899; A. Śródka, R.W. Gryglewski: *Dorobek urologiczny Juliana Kosińskiego*, „Przegląd Urologiczny” 2007, nr 5; *Zarys dziejów chirurgii polskiej*, Warszawa 1989, s. 185-186, 195-196.

Ryszard Witold Gryglewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)